

POKROVITELJ 47. VARAŽDINSKIH BAROKNIH VEČERI

Kolinda Grabar-Kitarović
Predsjednica Republike Hrvatske / President of the Republic of Croatia

FINANCIJSKU POTPORU OSIGURAVAJU

VARAŽDIN

Zlatni sponzori:

Srebrni sponzori:

Ostali sponzori

Brandovi

Medijski pokrovitelji

Ustanove, institucije i agencije partneri festivala

47.
VARAŽDINSKE
BAROKNE
VEČERI

Četvrtak, 28. rujna
Katedrala, 19 sati

Svečani koncert u povodu 20 godina osnivanja
Varaždinske biskupije

Hrvatski barokni ansambl
Laura Vadjon, koncertmajstorica
Brass ansambl Sonatores Pannoniae
Katedralni zbor Chorus Angelicus

Ivana Lazar, sopran

Monika Cerovčec, sopran

Franko Klisović, kontratenor

Hugo Hymas, tenor

Dejan Maksimilijan Vrbanič, tenor

Matija Meić, bariton

Christoph Seidl, bas

Anđelko Igrec, dirigent

Claudio Monteverdi
(1567. – 1643.)

Vespro della Beata Vergine

Domine ad adiuvandum

Dixit Dominus, psalam 109

Nigra sum, motet

Laudate pueri Dominum, psalam 112

Pulchra es, motet

Laetatus sum, psalam 121

Duo Seraphim, motet

Nisi Dominus, psalam 127

Audi coelum, motet

Lauda Jerusalem, psalam 147

Sonata sopra Sancta Maria

Ave maris stella, himna

Magnificat

Večerašnja izvedba monumentalnog glazbenog djela *Vespro della Beata Vergine* **Claudia Monteverdija** u varaždinskoj Katedrali u okviru 47. Varaždinskih baroknih večeri i u povodu svečanog obilježavanja 20. obljetnice otkako je Sveta Stolica 5. srpnja 1997. godine, odlukom Svetog Oca Ivana Pavla II. sadržanom u buli *Clarorum sanctorum*, obznanila ustanovljenje novih biskupija u Požegi i Varaždinu. Tom je papinom odlukom utemeljena dakle Varaždinska biskupija, za prvog je biskupa bio imenovan mons. Marko Culej, ustoličen 28. rujna 1997. godine, a dotadašnja crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo u Varaždinu, u kojoj se imamo zacijelo veliku sreću i čast nalaziti, postala je katedralom. Doista, s našim sada drugim varaždinskim biskupom mons. Josipom Mrzljakom možemo se svi mi suvremenici s ponosom sjećati trenutka kada je ova varaždinska crkva, nedvojbeno najljepša sakralna barokna građevina na sjeverozapadu Hrvatske, „*podignuta na stupanj katedralne crkve sa svim pravima i povlasticama koje se s tim u skladu podjeljuju*“, kako je zapisano u tada objavljenom papinij okružnici.

Svečanost trenutka sadrži tako veliki broj simboličnih činjenica da nije jednostavno u kratkim bilješkama obuhvatiti sve po čemu je večerašnji koncert doista za Varaždin, za njegove svečanosti barokne glazbe, kao i za glazbenu, najširu kulturološku i zacijelo sveukupnu duhovnu povijest ne samo Varaždin nego i cijele Hrvatske izuzetno važan događaj.

Zbor varaždinske katedrale **Chorus angelicus** djeluje od 1999. godine isprva kao Zbor mladih varaždinske katedrale. S vremenom prerasta u Nigra sum, motetizovački korpus, koji vezano uz svoju osnovnu zadaću, predvođenje liturgijskog pjevanja na svim važnijim slavljinama u varaždinskoj prvostolnici, poseban naglasak stavlja na izvedbu novih liturgijskih skladbi. U svom djelovanju uživa podršku varaždinskih solo pjevača, te instrumentalista, većinom članova Varaždinskog komornog orkestra. U repertoriju zbora nalaze se koncertantne i liturgijske skladbe hrvatskih i svjetskih skladatelja (među ostalim i Faureov i Durufleov Requiem, Vivaldieva Gloria, mise iz razdoblja renesanse, bečke klasike i rane romantike, skladbe Charpentiera, Dupréa, Bernsteina, prve izvedbe hrvatskih prepjeva Muke po Mateju H. Schütza, Mendelssohnovih moteta, i dr.) Zbor bilježi nekoliko nastupa na Varaždinskim baroknim večerima, a od gostovanja treba istaći ono u Izraelu. Zbor je snimio nekoliko nosača zvuka.

Osnivač i voditelj zbora Chorus angelicus je **Andelko Igrac** (Heidelberg, 1968.), orguljaš varaždinske katedrale, koji je nakon školovanja u Hrvatskoj završio studij orgulja i improvizacije u razredu Hansa Haselböcka na Sveučilištu za glazbu u Beču, na istom sveučilištu i crkvenu kompoziciju u razredu Wolfganga Sausenga, te kompoziciju u razredu Klause P. Satzlera. Član je Hrvatskog društva skladatelja i Hrvatskog društva crkvenih glazbenika. Orguljaške koncerte održavao je diljem Hrvatske, kao i u susjednim zemljama. Za orguljaški je rad primio više priznanja i nagrada. Andelko Igrac do sada je objavio sedamdesetak djela orkestralne, komorne, scenske i filmske, te vokalne i vokalno-instrumentalne glazbe. U skladateljskom radu najveće nadahnuće nalazi u Svetom pismu, odnosno biblijskim motivima. Za skladateljski je rad primio niz prestižnih nagrada u Hrvatskoj i Austriji.

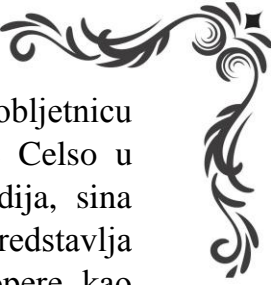
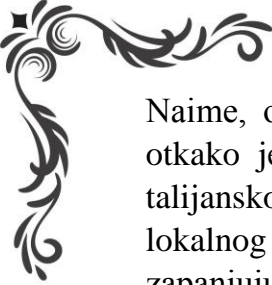
Hrvatski barokni ansambl najznačajniji je hrvatski ansambl specijaliziran za povijesno vjernu interpretaciju glazbe baroknog razdoblja i bliskih epoha, na originalnim glazbalima i njihovim vjernim replikama. Ansambl je utemeljen 1999. godine i okuplja glazbenike mlađe generacije – instrumentaliste i pjevače, već afirmirane u izvođenju barokne glazbe. Umjetnička voditeljica ansambla je renomirana violinistica Laura Vadjon.

Uz stalne koncertne cikluse od po sedam koncerata u Hrvatskom glazbenom zavodu s tematski jasno osmišljenim programima, redoviti su gosti brojnih domaćih i stranih festivala.

U svojim programima ansambl čestito ugošćuje poznate hrvatske i strane soliste i dirigente, eksperte u autentičnom pristupu izvođenja barokne glazbe. Zbog iznimno stručnih, stilski čistih i virtuoznih interpretacija, glazbena ih kritika kao i publika svrstavaju u sam vrh hrvatske glazbene reprodukcije. U programima Hrvatskog baroknog ansambla redovito su zastupljeni i hrvatski kompozitori, odnosno oni koji su djelovali na području Hrvatske.

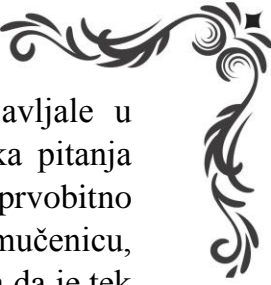
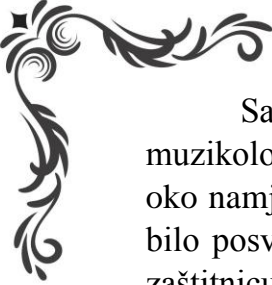
Naime, ove godine svjetska glazbena i kulturna javnost obilježava 450. obljetnicu otkako je 15. svibnja 1567. godine u registar župne crkve St Nazaro e Celso u talijanskom gradu Cremoni upisano krsno ime Claudia Zuana Monteverdija, sina lokalnog apotekara, budućeg skladatelja, čija sveukupna ostavština predstavlja zapanjujuću umjetničku cjelinu koju je pravi i prvi otac prvenstveno opere kao glazbeno-scenske vrste, ali i brojnih drugih velebnih i veličanstvenih ostvarenja svjetovne i duhovne glazbe, ostavio čovječanstvu kao baštinu i dokaze vrhunaca stvaralačke moći dostupne čovjeku-pojedincu. Stoga je bilo logično da je i na ovogodišnjim 42. Osorskim glazbenim večerima, u tamošnjoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, a nekadašnjoj ponosnoj katedrali davno ukinute Osorske biskupije, zagrebački Ansambl Antiphonus pod ravnanjem Tomislava Fačinija, iako s mnogo manje izvođača, izveo djelo koje i mi večeras slušamo.

Dakle, opet simbolično, hrvatski Sjever i Jug, okupljaju se ove godine u prigodama svojih nacionalnih glazbenih svečanosti oko glazbenoga djela čije su silnice također mnogostruko simoblične i nose mnoge, za duhovnost pojedinca i naroda, itekako bitne i važne poruke. Upravo je u tim činjenicama moguće sagledavati i veliku aktualnost barokne glazbene literature u cjelini, neizmjereno bogatih opusa skladatelja čija djela upravo u Varaždinu, od utemeljenja festivala često u današnjoj Katedrali kao i u drugim gradskim svetištima, suvremenome puku prenose humane poruke i umjetničke ljepote stvaralaštva koje traje zahvaljujući snazi umova i bogodanim nadarenostima koje su ih objelodanile svijetu.

Monteverdijeve Vespre/Večernje jedno je od zbilja velikih i zahtjevnih ostvarenja u kojemu je njihov autor davne 1610. godine glazbeno opjevao dnevne molitve Katoličke crkve nepromijenjene već više od 1500. godina. Po svojoj namjeni ta je opsežna vokalno-instrumentalna partitura u trajanju od 90-tak minuta, a koja uključuje soliste, zbor i orkestar, najambicioznije sakralno ostvarenje prije monumentalnih djela J. S. Bacha. Međutim, Monteverdi je svojim Vesprama udahnuo, već na samom početku uvođenja oratorija kao forme i tako velikog vokalno-instrumentalnog poduhvata, istovremeno liturgijske i izvanliturgijske elemente te na doista jedinstven i nije pretjerano reći genijalan način asimilirao sve glazbeno tehničke i formalne do tada poznate elemente koje se analitički klasificira kao prima prattica i secunda prattica stilskih oznaka baroknog glazbenog idioma.

Dakle, uključujući biblijske tekstove, psalme (Dixit Dominus, Laudate pueri Dominum, Nisi Dominus, Lauda Jerusalem), stihove iz *Pjesme nad pjesmama* (Nigra sum) kao i crkvenu himnu iz 8. stoljeća (Ave maris stella), riječi Izaije iz Poslanice sv. Ivana (Duo Seraphim) te Marijansku pjesmu (Magnificat), ali i anonimnu liturgijsku poemu (Audi coelum), Monteverdi i na glazbenom planu kombinira sakralne i profane utjecaje stvarajući jedinstvo glazbenoga tkiva na osnovi gregorijanskih melodija ali i pišući isključivo instrumentalne stavke u kojima se iskazuje svo bogatstvo tadašnjih skladateljsko-tehničkih postupaka (Sonata sopra Sancta Maria).

Samo je usputno moguće tek napomenuti rasprave koje su se javljale u muzikološkim krugovima tijekom proteklih stoljeća budući da postoje neka pitanja oko namjene Monteverdijevih Vespri. Naime, postoje indikacije da je djelo prvobitno bilo posveta Svetoj Barbari, kršćanskoj svetici koju se štuje kao djevicu i mučenicu, zaštitnicu rudara i dobre smrti i jednu od Četrnaest pomoćnika u nevoljama, a da je tek kasnija atribucija formirala Vespre kao djelo koje slavi Blaženu Djevicu Mariju. Takvo mišljenje potakla je činjenica da su u Vesprama samo dvije Marijanske pjesme, da je Sonatu moguće preraditi za bilo koje svetačko ime te da je tekst Duo Seraphim povezan sa Svetom Barbarom budući da se nju tradicionalno povezuje sa Svetim Trojstvom. Bilo kako bilo, Monteverdi je skladao grandioznu *Večernju Blaženoj Djevici*, a na kršćanskome nebu i u duhu kršćanske vjere uz trajno štovanje Blažene Djevice Marije tradicionalno se bilježe i štovanja drugih mučenica.

Slušajući ovu glazbu u svom njezinom čarobno osjećajnom pjevu kao i virtuosnim tehničkim zahtjevima postavljenima jednako pred vokalne kao i pred instrumentalne interprete, očarani zvukom starih glazbala, korneta ili pak nekog drugog gudačkog ili puhačkog zvuka, našim ušima 21. stoljeća, nakon svih proteklih razdoblja, (a prošlo je 410 godina od prve izvedbe!!), s akustičkim ali i intelektualno i emocionalno opterećeni iskustvima burne prošlosti, zacijelo više nismo u stanju prepoznavati sve finese i nijanse skladateljevih autentičnih intencija. Time prvenstveno aludiram na barokne figuralizme u glazbenim „opisima“ pojedinih riječi i osjećaja koje su Monteverdijevi suvremenici iskustveno recipirali i prepoznavali.

Pa ipak, zahvaljujući upravo ambicioznim i pretežno našim domaćim izvođačkim snagama, hvalevrijednome trudu koji u interpretaciju barokne baštine ulažu Hrvatski barokni orkestar vođen violinsiticom Laurom Vadjon kao profesionalni i varaždinski Katedralni zbor Chorus angelicus kao amaterski ansambl, kao i uključenim članovima sastava Sonatores Pannoniae, gostima iz partnerske Mađarske i svim angažiranim solistima, a sve pod ravnanjem maestra Anđelka Igreca, skladatelja, dirigenta, katedralnog orguljaša, utemeljitelja Katedralnog zbora i voditelja Ureda za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije, glazbenika koji se trajno i doista hrabro hvata u koštac s izvedbama najzahtjevnijih djela, imamo priliku doživjeti djelo koje je Monteverdija proslavilo jednako prigodom praizvedbe u Mantovi kao i kasnije na uglednom položaju maestra di cappelle u Bazilici sv. Marka u Veneciji. Bila su to tada duhovnosti nedvojbeno naklonjenija vremena i kulturne sredine. Svijest koju Varaždinske barokne večeri njeguju na tome je tragu.

Dr. sc. Zdenka Weber

